

Az adatvédelmi felkészülés további mérföldkövei

Az új adatvédelmi törvény akár hatósági szigorral is kikényszeríti a személyes adatok törvényes, tisztességes kezelését. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (NAIH) létrejötté az adatkezelők felkészülési programját még hangsúlyosabbá teszi.

BIZTOSBÓL HIVATAL

Az adatvédelmi biztost a szakmai szleng ombudsmannak is nevezi. Ezzel is utal arra, hogy az intézmény elsősorban „puha” eszközökkel orientálja az adatvédelem gyakorlatát. Bár a nyilvánosság ereje mellett a biztos is rendelkezett hatósági jogkörrel, ezt az eszközt az adatvédelmi biztosok rendkívüli helyzetekre tartalékolták. Az adatvédelmi biztos ajánlásai közvetlen jogi kötelezettséget nem keletkeztettek. Ha az

adatkezelő úgy látta, hogy az ajánlások be tarthatatlanok, nem követte azokat. Furcsa módon ez a gyakorlat sokszor szembe ment az adatkezelők, adatalanyok érdekeivel is. Az állásfoglalás nyilvánossága az elmarasztalt fél hírnevét csorbította, de álláspontját bíróság előtt nem védhette meg. Bírói jogérvényesítésre csak akkor nyílt lehetőség, ha adatvédelmi biztosi határozat kötelezte például az adatkezelés megszüntetésére.

Az új törvény az adatvédelem állami kontrollját sarkalatos törvénnyel létrehozott hivatali szervezetre bízta. Várható, hogy ezzel a hatósági jogalkalmazás szigora az adatvédelem gyakorlatába is beépül.

HATÓSÁGI NYILVÁNTARTÁS

Az adatvédelmi nyilvántartás vezetését is a NAIH veszi át. Az országos adatvédelmi nyilvántartás hatósági nyilvántartássá válik.

Már az adatvédelmi biztos által vezetett nyilvántartás célszerűségével kapcsolatban is többen kételyeiket hangsúlyozták. A nyilvántartásba vétel átfutási ideje, a bejelentkezés elmaradásának súlytalansága mellett leginkább a lekérdezések szinte teljes hiánya segítette a kételkedők érvelését. Ténykérdés, hogy nem vált gyakorlattá az adatkezelésekről az adatvédelmi nyilvántartásból tájékozódni. Ezért meglepte a

szakmát, hogy a jogalkotó a nyilvántartást nem szüntette meg, hanem hatósági nyilvántartássá alakítva, szerepét növelte. Ennek ékes bizonyítéka, hogy az adatkezelés a nyilvántartásba bejelentkezés előtt nem kezdhető meg. Azt is ki kell várni, hogy a NAIH nyilvántartási számot adjon az adatkezelésnek, vagy ennek szoros határideje leteljen.

BÍRSÁG

Végén csattan az ostor. A NAIH ellenőrizheti az adatkezelőket. Ha törvénysértést állapít meg, bírságot is kiszabhat. A bírság mértéke százezertől tízmillió forintig terjedhet.

Európai összehasonlításban ez az összeghatár alacsony. Ezért felvetődik a gyanú, hogy a bírság összegét a nagy, tőkeerős cégek beárazzák majd a törvényesség határát súroló szolgáltatásaikba. A bírság is-

mételt kiszabását viszont a törvény nem tiltja.

A bírság kiszabását olyan eljárás előzi majd meg, ami emlékeztet a biztonsági gyakorlatra. A hatóság is adhat ki állásfoglalást, szelíden irányítva a gyakorlatot. A hatósági jelleg azonban új párhuzamokra is csábít. Közismertsége folytán kézenfekvő a munkavédelemmel kialakított összehasonlítás. Ott is törvénynek megfelelő gyakorlatot kell kialakítani, függetlenül a cég, szervezet tevékenységétől. Ha ez nem sikerül, bírságot szenved el a cég.

A hatóság eljárása, jövőbeli határozatai alapján a NAIH-ot a Gazdasági Versenyhivatalhoz is hasonlíthatjuk. Vélhetően leginkább azért lesz hasonló a cégek versenyhivatali és adatvédelmi ellenőrzési tapasztalata, mert mindkét hatóság hivatalból jár el. Maga dönti el, hová helyezi ellenőrzéseinek súlypontjait.

SAJÁTOS AUDIT

2013 január 1. után az adatkezelő kérheti a NAIH-tól, hogy a végzett vagy tervezett adatkezelési műveleteit a hatóság auditálja. Az audit szakmai szempontjait a hivatal dolgozza ki és teszi közzé. Tervezett adatkezelési műveletek akkor vonhatók audit alá, ha az adatkezelésre vonatkozó koncepció kidolgozottsága ezt lehetővé teszi. Az auditnak sajátos jelleget kölcsönöz, hogy a törvény 69. § (4) bekezdése szerint az adatvédelmi audit a hatóság törvényben rögzített egyéb hatásköreinek gyakorlását nem korlátozza. Tehát audit kérésével egy adatvédelmi ellenőrzés – vagy akár a bírság – nem előzhető meg. Ennél még szerencsétlenebb (de a törvényben ki nem zárt) helyzet, ha az auditon szerzett hatósági tapasztalatok alappoznak meg egy későbbi büntetést.

Dr. Dósa Imre

adatvédelmi szakértő